

CVIČEBNÍ LISTY

Příloha „Vojenských rozhledů“.

ROČNÍK IX.

ČÍSLO 4.

Úloha z organizace terénu.

Mjr. gšt. Jan Polívka:

Úprava terénu v úseku pěšího pluku, podporovaného lehkým dělostřeleckým oddílem.

(S hlediska velitelů technických rot pěšího vojska.)

(Pokračování.)

f) Výkonnost osádky a materiální možnost úpravy terénu.

1. Mimo dotyk s nepřítelem.

a) Denní výkon podává — podle pracovních míst — příl. 5. Námět požaduje zjistiti vzhled posice po 8 denní práci. To znamená, že první den bude věnován t. zv. „zapuštění taktické sestavy do země“ jinými slovy obhlídka, rozmístění sil, zásobování náhradím a materiálem, vydávání pracovních plánů atd., takže koncem 8. dne můžeme počítati jen se sedminásobným denním výkonem podle přílohy 5 tak, jak jej udává příloha 8.

b) Co do materiálu nás námět neomezuje. Nutno však hledati jistou mez materiální podpory úpravy terénu v možnosti přisunu ženijního materiálu. Podle dosavadní zkušenosti na válečné škole osvědčil se nejlépe tento postup:

„Celkový materiál, jehož je třeba k úpravě terénu, lze rozdělit na tři přibližně stejné části:

jedna, složená z materiálu buď v samém místě stavby tvůrčí složky nebo v takové blízkosti, že může býti donášena na místo užití bez újmy na výkonnosti, odpovídající uvažované hodnotě tvůrčí složky;

druhá, získaná v takové vzdálenosti od místa užití, že musí býti dovážena buď prostředky úseku nebo prostředky vel. žen. vojska vyšší jednotky;

třetí, dodávaná vel. armády a dovážená taktéž prostředky vyšší jednotky buď přímo na místo užití nebo do takové blízkosti, že může býti dále donášena.

Chceme-li si tedy učiniti obraz možné spotřeby materiálu, musíme nejprve odhadnouti schopnost převozu dopravních prostředků se zřením k oběma posledním skupinám materiálu.

V rámci pluku možno disponovati celkem 10 povozy průměrně po 500 kg, které mohou se zřením k malým vzdálenostem, o něž pro jejich činnost půjde, jeti asi 4krát denně, t. zn. úhrnné množství materiálu... 20 t.

V rámci vyšší jednotky může pracovati v prospěch úseku jednoho pluku normálně 40 vozů po 0.5 t ve 3 jízdách denně a 3 auta po 2—3 t v 5 jízdách denně, což znamená možnost zásobovati denně úsek pluku materiálem v celkové výměře... 95 t.

Mimo to počítejme s možností získati využitím místních zdrojů 10 selských vozů, jejichž hodnotu převozu odhadujeme tak jako vozů z dopravních prostředků pluku, t. j. 20 t.

Vidíme tedy, že množství ženijního materiálu druhé a třetí skupiny nemůže být větší než 135 t denně; jinými slovy, že nebude možno podporovati výkonnost jednotek v úpravě terénu více než 203 t denně ($135 = \frac{2}{3} \cdot 203$). Mohli bychom snad dosíci příznivějšího čísla, kdybychom připočetli ještě část materiálu dodávaného vel. armády a dopravovaného přímo na místo užití. Pro tento rozpočet nám však chybějí jakékoli konkrétnější údaje, vidíme tedy raději tento event. přírůstek jako pojistku pro případ různých poruch v zásobování žen. materiálem.

Proti odhadu výkonnosti můžeme předpokládati, že doprava materiálu může být prováděna již od prvního dne zahájení prací, t. j. 8 dní, a jeví se nám tedy největší množství materiálu, které lze spotřebovati, jako 1624 t.

2. V dotyku s nepřítelem.

a) Denní — vlastně noční — výkon podává příloha 5. V dotyku s nepřítelem trvá však přechod k plánovité úpravě terénu mnohem déle než jeden den. (Přetvoření taktické sestavy, volba posice, obhlídka, vytvoření záloh, boje v posici krycí atd.) Počítáme — podle okolností — 3—8 dní, než se situace tak ustálí, abychom mohli dosíci plné výkonnosti v úpravě terénu; v našem případě — z názorných důvodů — předpokládejme, že se situace vytvářela tak, aby plánovitá úprava terénu potrvála opět 7 dní. Dospějeme tedy k možné výkonnosti na jednotlivých pracovních místech, jak ji udává příloha 8.

b) Co se týká materiálu, zachovejme též postup jako mimo dotyk s nepřítelem; nutno však uvážiti, že není to výhradně ženijní materiál, který musí být pravidelně dovážěn v oblasti vyšší jednotky v úseku pluku, nýbrž také střelivo; třeba pečovati o odsun raněných atd. Mimo to transporty možno prováděti jediné v noci, a to do větší vzdálenosti od fronty jako mimo dotyk s nepřítelem. Můžeme si tedy učiniti asi tuto rozvahu o dopravních prostředcích:

v úseku pluku... 5 vozů po 0.5 t po 2 jízdách,

v rámci divise (v prospěch úseku)... 20 vozů po 0.5 t po 2 jízdách, 2 auta po 3 t po 3 jízdách.

Místní zdroje... 5 vozů po 0.5 t (obyvatelstvo opouští jeviště boje) po 2 jízdách.

Celkem denně (za 1 noc)... 47 t, což odpovídá celkové spotřebě 70 t materiálu.

Za 8 nocí bude tedy možno spotřebovati asi 560 t materiálu.

g) Vzhled úpravy terénu po 8denní práci.

(Příloha 9.)

Jak je z přílohy 8 patrné, nelze úpravu terénu, vyjádřenou přílohou 4 — byť i byla poměrně skromným požadavkem (to nutno zdůrazniti) — uskutečniti za 8 pracovních dní jak z nedostatku pracovníků tak i vzhledem k nesnázím v přísunu ženijního materiálu, jak mimo dotyk s nepřítelem, tak i — mnohem pochybitelněji — v dotyku s nepřítelem.

Nezbývá nic jiného, než uhraditi schodky, udané v příloze 8. vypuštěním úpravy terénu příslušného počtu tvůrčích složek z provedeného rozvrhu prací na jednotlivých pracovních místech. Tím dospějeme ke konečnému vyřešení otázky vzhledu posice plukovního úseku po 8denní úpravě terénu.

Které složky neupravovati, t. j. u kterých tvůrčích složek se můžeme spokojiti pouhým jich „zapuštěním do země“, provedeným první den úpravy terénu plukovního úseku?

Odpověď nutno hledati ve všeobecném „pořadí naléhavosti“, které stanoví význam jednotlivých tvůrčích složek pro obranný boj.

Podkladem buď nám G-V, čl. 452, který v duchu názvosloví, přijatého v naší studii, udává pořadí prací o úpravě terénu takto:

1. Boj. stanoviště s pozorovatelnami, SV. obvaziště, spojovací linky, překážky.

2. Hotovostní kryty u boj. stanovišť a pro zálohy.

3. Komunikace.

4. Kryty oddechové.

Všeobecným posouzením úpravy terénu, pokud byla navržena příloha 4, vidíme, že — v uvážení poměrně krátké doby — jsme nebrali v úvahu:

1. oddechové kryty a valnou část komunikační,

2. spojovací linky, protože nebylo možno pomýšleti na jejich ochranu úpravou terénu; kladení spojovacích linek, chráněných jediné využitím terénu, je výhradní činnost spojovacích a telegrafních jednotek, které nebyla naše studie věnována.

„Hotovostní kryty“ byly započteny do úpravy terénu jednotlivých rojů, družstev a čet, námi navrhované.

Po těchto všeobecných směrnicích přistupme k možnému řešení vzhledu úpravy terénu pro 8denní práci, a to odděleně

1. mimo dotyk s nepřítelem,

2. v dotyku s nepřítelem.

1. Mimo dotyk s nepřítelem.

Prac. místo 1a. Schodek naznačený v příl. 8 možno uhraditi:

a) vypuštěním zvl. úpravy terénu pro střelecké a úderné roje v lese a v stavení, t. j. celkem úspora

1062 d. v., 118 d. v. v., 300 t mat.,

b) vypuštěním zvl. úpravy terénu pro SV. 3 p. rot v lese; úspora

54 d. v., 6 d. v. v., 15 t mat.,

c) vypuštěním přípravy 1 siln. můstku k ničení; úspora

40 d. v., 190 kg ekrasitu,

d) mimo to nebude dokončen zamýšlený spoj. zákop, na němž schází práce hodnoty 420 d. v.

Celkem neprovedeno z rozvrhu příloh 4 a 6

1536 d. v., 164 d. v. v., 315 t mat., 190 kg ekrasitu.

Prac. místo 1b. Schodek naznačený v příloze 8 možno uhraditi:

a) stavbou jen 20 m ruské sapy v osadě, t. j. 60 d. v. v., 2 t mat.,

b) upuštěním od stavby spoj. zákopu, t. j. 1000 d. v.,

c) spokojíme-li se pro střelecké a úderné roje ve volném terénu jen jich zapuštěním do země bez zvl. úkrytů, t. j.

1360 d. v., 340 t mat.

Celkem tedy neprovedeno z rozvrhu příloh 4 a 6

2360 d. v., 60 d. v. v., 342 t mat.

Prac. místo 2. Schodek naznačený v příloze 8 možno uhraditi tím, že

- a) nestavíme spoj. zákop... 1000 d. v.,
 - b) v osadě stavíme jen spoj. zákop nekrytý... 172 d. v., 140 d. v. v., 32 t mat., 4 t hl. drátu,
 - c) 1 siln. můstek nepřipravíme k zničení... 40 d. v. v. a 190 kg ekrasitu,
 - d) střelecké a úderné roje v lese a v osadě jen zapouštíme do země 432 d. v., 48 d. v. v., 150 t mat.
- Celkem tedy neprovedeno z rozvrhu příl. 4 a 6
1604 d. v., 228 d. v. v., 182 t mat., 4 t hl. drátu, 190 kg ekrasitu.

Mimo to musíme předpokládati, že úprava siln. můstku k zničení nedosáhla ještě hotovosti 3. stupně (schodek 14 d. v. v. = asi 2 dni).

Prac. místo 3a—3b. Zde se nám vyskytuje úhrnný schodek 887 d. v. a 36 d. v. v., který uhradíme na př. tím, že

- a) vypustíme jakoukoli zvl. úpravu terénu v osadách, které mají již svou zvl. povahou dosti veliký stupeň odolnosti, t. j. celkem úspora... 344 d. v., 36 d. v. v. a 120 t mat.,
- b) upravíme terén jen pro roje střelecké, ponechávající roje úderné prozatím jen zapuštěny do země; celková úprava se rovná hodnotě úpravy terénu 28 úderných rojů, t. j.
560 d. v., 140 t mat.

Celkem tedy neprovedeno z rozvrhu příl. 4 a 6
904 d. v. a 36 d. v. v., 260 t mat.

Sluší upozorniti, že jsme nečinili úspor na překážkách, poněvadž mají zvýšený význam v krycí posici s hlediska ochrany ohnisk odporu před překvapením. Rovněž pozorovatelný mají v krycí posici zvýšený význam.

Prac. místo 4a a 4b jeví poměrně největší schodek v úpravě terénu; pravidelný úkaz, když jsme nuceni osádky záchytného pásma užití v předních sledech posice. V našem případě vidíme, že vyjma 6 druž. těž. kul., 1 druž. rychlopalných děl a 1 p. čtyř je celá osádka nasazena v posici krycí (jedna p. rota a 1 p. četa). Úhrady tohoto schodku lze všeobecně dosíci dvojím způsobem:

bud' odebrati předním sledům pracovníky v prospěch úpravy terénu záchytného pásma; pak ovšem nezdůrazňujeme úpravou terénu taktický význam pásma hl. odporu, jinými slovy — nebojujeme o přední hranice posice, nýbrž o dvě za sebou ležící pásma odporu,

nebo odsuneme úpravu terénu záchytného pásma do doby, až přední sledy dosáhnou žádoucího pokroku v úpravě terénu. Tento postup zdá se mi v úpravě terénu mimo dotyk s nepřítelem — nemáme-li ženijních neb jiných jednotek — nejlépe vyhovujícím a bude ho i v našem případě užito. Skýtá nám mimo to i možnost, abychom upravovali záchytné pásmo těmi jednotkami, které je budou po svém ústupu z předních sledů také hájiti. S hlediska užití ženijního vojska neb jiných pracovních jednotek nutno zdůrazniti, že rozpočet hodnoty úpravy terénu nám ukazuje taktickou i technickou nutnost nasaditi je k práci v zadních pásmech odporu, zejména v pásmu záchytném; přes to se najdou

často povrchní kritikové, kteří vzhledem k tomu upírají ženijnímu vojsku bojovou schopnost a povahu hlavní zbraně.

Ať tak neb tak, obtíže v úpravě terénu záchytného pásma, odůvodňují opět, proč je třeba, aby úprava terénu byla řízena na podkladě rozpočtu velitelem vyšší jednotky a jeho velitelem ženijního vojska. Jediné plánem úpravy terénu může si velitel vyšší jednotky učiniti správnou představu o hodnotě svého záchytného pásma, o opatřeních, jež musí provést, aby bylo skutečně schopno hráti význačnou úlohu v jeho obranném manévru (přehrada přístupů do prostoru pal. postavení valné většiny dělostřelectva, k významným pozorovatelnám, východisko k protiútokům záloh a p.). Nemožnost dáti mu potřebnou odolnost, jak co do osádky, tak i zejména co do úpravy terénu, přinutí vel. vyšší jednotky — zejména na široké frontě oblasti — buď k zmenšení hloubky posice prap. přímé obrany (disponuje-li dostatečně silným dělostřelectvem; pásmo střední a záchytné tvoří pak jedno pásmo odporu) neb k založení obrany ve smyslu boje na zdrženou (obrana na několika za sebou ležících pásmech odporu, podél jistých os odporu, podporovaná co nejhojnějším ničením).

V době, která nám je k dispozici, bude tedy možno upravit terén záchytného pásma jen asi takto:

- a) zapustiti sestavu 6 druž. těž. kul., 1 druž. rychlopal. děl, 1 p. čtyř do země na místech, která jsou jim v obraně záchytného pásma přikázána,
- b) upravit pozorovatelný požadované v příloze 4 (135 d. v., 15 d. v. v., 225 t mat.),
- c) upravit boj. stanoviště pro 4 druž. těž. kul. a 1 druž. rychlopal. děl. za okrajem lesa a 2 druž. těž. kul. ve volném terénu (260 d. v., 20 d. v. v. a 70 t mat.),
- d) upravit boj. stanoviště pro 2 pěší roty ve volném terénu (240 d. v., 60 t mat.) a 1 pěší četě za okrajem lesa (108 d. v., 12 d. v. v. a 30 t materiálu),
- e) upravit SV. pluku a oddílu I./1. (v nezesílených sklepech — 216 d. v., 24 d. v. v. a 40 tun materiálu).

Celková hodnota této úpravy terénu činí tedy

959 d. v., 70 d. v. v., 2225 tun materiálu,

což vyhovuje našim možnostem s přebytkem 112 d. v., 42 d. v. v., které spotřebujeme na vytyčení a trasování záchytného pásma a jeho doposud ani nezapuštěných boj. stanovišť, překážek, spoj. zákopu ke kotě 269 atd.

Záleží nyní na veliteli vyšší jednotky, uzná-li za dobré v příštím údobí urychlití další postup úpravy terénu záchytného pásma na újmu úpravy terénu krycí posice, která — podle jeho zdání — již dosti pokročila, nebo na újmu úpravy terénu jiných pásem odporu.

Pracovní místo 5.

Neuhraditelný schodek nám naznačuje snad nejlépe konkrétní potřebu úpravy terénu dělostřelectva, která se někdy popírá. Nezabíhající do podrobností, můžeme zjistiti, že by za osmidenní úpravy terénu, prováděné soběstačně

v rámci dělostřeleckého oddílu, disponovala jen jedna četa úpravou terénu, jakou jsme zvyklí viděti na ustálené frontě, t. j. zapuštěné palebné stanoviště, dobře zastřené a přizpůsobené vnějším tvarem zákopům, obrana blízká pro boj puškou, úkryty pro obsluhu a střelivo, spoj. stanici, velitele a orgány jeho bojového stanoviště pro kulometry proti letadlům, zákopové přístupy, pozorovatelný, drátěné překážky pro boj přímou palbou a puškou (kulometry) atd.

Rozvrhneme-li tuto hodnotu úpravy terénu jedné čety na všechny baterie oddílu, můžeme předpokládati, že vzhled úpravy terénu dělostřelectva bude asi takový, jak jej udává příl. 9. Celkový požadavek materiálu pro tyto práce možno hodnotiti na 25 t.

Všeobecné důležité práce.

Rozpočet všeobecných důležitých prací ukazuje — podle příl. 8 — veliký schodek: 150 d. v. a 3541 d. v. v. Předvídal jsem jej při volbě prací všeob. důležitých podle příl. 4 a chtěl jsem k němu dospěti, protože jde vesměs o práce, které bývají velmi často nařizovány takt. veliteli, aniž tito velitelé znají hodnotu a tím i možnosti jejich provedení (vykácení průseků, lesů, zahrad a p.).

Pro první údobí úpravy terénu, kterým se zabýváme, by bylo možno tedy z předvídaných prací všeob. důležitých provést:

a) výrobu koliků... 60 d. v. a 36 d. v. v. (hraditi potřebu pro všechny překážky),

b) upravit terén hlavní pal. přehrady, t. j.

vykácet okrajové zahrady Horka 50 d. v. v.,

vykácet okrajové zahrady Zájezd 50 d. v. v.,

vykácet tři průseky v hl. směru palby těžkých kulometů pásma hl. odporu průseky lesem před SO. I./1. v délce každý 80 m, t. j. úhrnem 144 d. v. v.,

c) zbytek pracovníků, t. j. 150 d. v., nutno vynaložiti na úpravu povalové cesty pro povysunuté čtyři děl v boji v posici krycí. Tato celková práce hodnocená (podle příl. 7) na 60 d. v. v. a 50 t mat. bude provedena 120 d. v., představujícími hodnotu 60 d. v. v.,

d) zbývajících 30 d. v. bude nutno využití k částečné úpravě okrajů osady Buda (asi $\frac{1}{2}$ z projek. úpravy — 50 d. v. v. — bude hotova) a úpravě rybníční hráze k zbahnění kraje.

V dalším údobí považuji za nutné věnovati hlavní pozornost úpravě přehrad komunikací a pokračování v prokácení lesa před SO. I./1.

Pak bychom přistoupili k stavbě zastírací stěny.

Hodnota prací všeob. důležitých za prvních 8 dní úpravy je tedy vyjádřena 210 d. v., 280 d. v. v. a 50 t mat.

Rozpočet materiálu.

Příloha 8 omezuje možnosti úpravy terénu též co do množství materiálu. Zredukovaný rozvrh práce, opírající se o možnosti pracovní, měl v zápětí též zmenšení potřeby materiálu, které činí asi 1300 t mat. a 380 kg ekrasitu, což nepřesahuje možnost materiální podpory, která byla v příl. 8 stanovena maximem 1624 t mat.

Tento zdánlivě podřadný výsledek našeho rozpočtu pracovníků má však veliký význam; ukazuje, že v číslicích udávajících hodnotu úpravy terénu jednotlivých složek jsou položky d. v., d. v. v. a t materiálu voleny v správném poměru, jinými slovy, že materiál dodávaný podle našeho rozpočtu může býti nejen

Celková hodnota úpravy terénu.

Pracovní místo	Hodnota úpravy terénu (příl. 4, 6)			Možná hodnota úpravy terénu mimo dotyk s nepřítelem (příl. 5)			Možná hodnota úpravy terénu v dotyku s nepřítelem (příl. 5)			Schodek mimo dotyk s nepřítelem			Schodek v dotyku s nepřítelem ¹⁾			Poznámka
	d. v.	d. v. v.	t. mat. celkem	d. v.	d. v. v.	t. mat. celkem	d. v.	d. v. v.	t. mat. celkem	d. v.	d. v. v.	t. mat.	d. v.	d. v. v.	t. mat.	
1a	3552	320	asi 2934 t. mat.	2016	175	asi 1624 t. mat.	469	91	ca 560 t. mat.	1536	145	asi 1310 t. mat.	3083	229	ca 2374 t. mat.	1) Tento schodek není ve skutečnosti tak veliký, neboť mnohé z prací předvídáních mimo dotyk s nepřítelem před předními hranicemi posice, nebude lze v dotyku s nepřítelem provést, ačkoli byly kalkulovány v příloze 4. a 6. 2) 350 d. v. civ. pracovníků rozděleno rovnoměrně na 4a, 4b.
1b	4188	218		1869	175		504	91		2319	43		3684	127		
2	2540	293		966	56		301	28		1574	242		2239	270		
3a	850	18		455						395	18					
3b	1052	18		560						492	18					
4a	2232	220		315	350		161	56		1742 ²⁾	136		2071	192		
4b	1402	28		406			133			821 ²⁾			1269			
5	6036	4		735			147	168		5301	4		5889	3657		
Všeob. důležité práce	360	3821		210	280		126			150	3541		234			

Vzhled úpravy terénu úseku

Číslo (přesná místa)	Pozorovatelný	Bojová stanoviště	SV.
1. sled políce SO, I, L, (1a)	pro vel. rot a vel. prap. ve volném terénu jako zakrytý s lehkým úkry- tem, v lese, jako výstup do koruny stromů s leh- kým úkrytem 1 vrstva kulatiny jako strop úkrytů	sestava zapuštěná do země; veškeré těžké kulomety a ve volném terénu i veškeré stře- lecké a úderné roje; lehké zá- kryty ve spojení s lehkými hotovostními úkryty. V lese a v osadách jsou střelecké a úderné roje jen zapuštěny do země, bez zvláštní úpravy terénu	pro jedno vel. roj a vel. praporu lehký úkryt; vel. ostatních 3 rot (v lese) jen zá- kopy bez zvláštní úpravy
	ditto	veškerá sestava zapuštěná do země, veškeré těžké kulomety upraveny v podobě lehkého zakrytí ve spojení s lehkým úkrytem	jen zapuštěny do země, event. prostě užití stavení a při- rozených zakrytí — úkrytů.
	pro vel. rot a vel. prap. pozorovací zakrytí jak ve volném terénu, tak i ve střeše stavení, ve spojení s lehkým úkrytem	sestava zapuštěná do země; mimo to těžké kulomety, 1 děl, 1 družstvo minometů a střelecké a úderné roje v osadě upraveny a spojeny s lehkými úkryty (nezesílenými sklepy) střelecké a úderné roje ve volném terénu jen zapuštěny	lehké úkryty (neze- sílené sklepy) pro vel. rot. a praporů
	ditto	sestava zapuštěná do země, veškeré těž. kulomety a vpřed posunutá děla jsou v uprave- ných bojových stanovištích	jako v 1a
Krycí políce (3a a 4b)	pro vel. rot a vel. prap. pozorovací zakrytí v ko- runě stromů, resp. ve střeše budov s lehkým úkrytem (nezesíleným sklepem)	sestava zapuštěná do země; veškeré těžké kulomety a ve volném terénu i strel. a úder. roje v lehkých zakrytech s lehkými úkryty, střel. a úd. roje v lese a v stavení bez zvláštní úpravy	lehké úkryty pozem- ní v lese event. neze- sílené sklepy v Stu- denka pro vel. rot a vel. prap.
	ditto	sestava zapuštěná do země; veškeré těžké kulomety a 3 střelecké roje jsou v upra- vených stanovištích	jako v 1a
Zachytivé pásmo (4a a 4b)	pozorovací zakrytí a lehkými úkryty pro velitele rot na předních strážích	celková sestava zapuštěná do země; mimo to střelecké roje pokud leží ve volném terénu (polní stráž v točtaji) v leh- kých zakrytech s lehkými úkryty	lehké úkryty pro vel. rot na předních strážích
	event. jen slabě hřídky před předními hranicemi políce		
v dotyku	pozorovatelný v koro- nách stromů s leh- kým úkrytem v bliz- kosti pro vel. pluku, oddílů I/L, všech 3 ba- terií a velitelů obou křídlových ohnisk od- poru	lehké zákopy s lehkými úkry- ty pro všechny těž. kulomety a družstvo rychlop. děl, jakož i pro 3 pěší čety (2 ve volném terénu, 1 za okrajem lesa) ostatní boj. stan. vytyčena a trasována	stanoviště pro vel. pluku a oddílů I/L získané úpravou sklepů v Ober- Stakor bez zvl. zesi- lené klenby
	ditto	lehká úprava terénu pro druž. rychloup. děl a 7/8 (4) druž. těž. kul.; ostatní bojová stanoviště jen zapuštěná	jako 1a

p. pluku po 8denní práci.

Příloha 9.

Překážky	Komunikace	K r y t y	Zastírání
před p. hl. odporu 2 m š. norm. vys. překážka souvislá, 200 m železničního svršku přeruse- no (trhaním), 3 siln. můstky v předpolí připraveny k zni- čení (hotovost 3. stupně)	spoj. zákop od koty 289 k SV. 11. p. roty ze 7/8 dokončen	obvazisté získané vy- užitím sklepu - bez zvl. zesílení klenby (Schäferi)	upravené slož- ky a zapuště- ná sestava zastřena
před p. hl. odporu 2 m široká norm. vysoká drát. překážka		obvazisté získáno prostým vyžitím stavení	ditto
před p. hl. odporu 2 m široká souvislá, norm. vysoká pře- kážka, 200 m železn. svršku přerušeno, zblahnění v okolí 2 rybníků připraveno	v Náslině vybu- dováno 20 m rus- ké sapy, 40 m kry- tého zákopu, 40 m zákopu se stráž- kou, 100 m spoj. zákopu	lehké pozemní úkryty (vrstva kulatiny) pro 1 četu a prap. obvazisté; v Náslině upraven bez zesílení klenby sklep, jako úkryt pro 1 četu	upravené slož- ky a zapuště- ná sestava zastřena
jako v 1a	jako v 1a	jako v 1a	ditto
před p. hl. odporu 2 m š. sou- vislá norm. vys. překážka, 1 siln. můstek téměř dosáhl hotovosti 3. stupně k zničení	v Studenka 100 m nekrytých spoj. zákopů	obvazisté vybudováno úpravou sklepů (bez zvl. zesílení) ve Studenka	upravené slož- ky a zapuště- ná sestava zastřena
jako v 1a	jako v 1a	jako v 1a	ditto
2 m široké, nízké překážky, skryté v porostu kolem ohnisk odporu předních stráží			upravené slož- ky a zapuště- ná sestava zastřeny
v zapuštěných boj. stanovištích, zastřeny			
trasovány	vytyčen spoj. zákop ke kotě 269	jen využitím stavení a sklepů	upravené slož- ky a zapuště- ná sestava zastřeny
ditto	ditto	ditto	ditto

Všeobecně důlež. práce	Dělostřelectvo (5)		s n e p ř í t e l e m
	v důlžku	mimo družk	
		v důlžku mimo družk	
			Pozorovatelný upravený (viz záchytné pásmo); pal. stanoviště vpřed a 2 čet vpřed posunutých pro boj o krycí posici lehce zapuštěna do lehké úkryty pozemní pro spoj. stanici a 1 důst.; stanoviště kul. proti a oddechové kryty mužstva získané jen využitím stavení a lesa; boj. řídících orgánů.
			Pozorovatelný upravený (viz záchytné pásmo); pal. stanoviště vpřed lehce zapuštěna do země (úprava plání) s lehkými zákryty pro obsluhu viště kul. proti letadlům skrytě zapuštěna; SV. oddílů a baterií, 1 důst.
			Příprava kolíků pro drát. překážky v úseku pluku zajištěna; předpolí k zbahnění okolí rybníka; vystavena poválová cesta k pal. postavení
			Příprava kolíků pro drát. překážky zajištěna; celkem vybudováno v

pracovníky úplně zpracován, ale jest i s to tvořiti event. jistou zálohu — nebudeme tedy musít zastaviti práci pro nedostatek materiálu.

Dalším praktickým důsledkem našeho rozpočtu materiálu je, že se taktický velitel může — provádí-li obranu v terénu obvykle zalesněném — spokojiti povšechnou kalkulací úpravy terénu podle d. v. a d. v. v.; kalkulace materiálu má význam v podstatě jen pro ženijního nebo zákopnického důstojníka, který řídí provádění úpravy terénu a zásobování ženijním materiálem.

2. V dotyku s nepřítelem.

Veliké schodky, které nám jasně naznačuje příloha 8, přinutí nás, abychom se při úvahách o možném vzhledu posice řídili jediné výpočty, které podávají obraz, co lze očekávati v rámci „možné hodnoty úpravy terénu“, na rozdíl od předchozí kalkulace, jež směřovala k nalezení způsobu, jak uhradit malý schodek, vzniklý srovnáním příl. 4 s příl. 8. Tento postup je též oprávněn se zřetel k poznámce v příl. 8.

Pracovní místo 1a.

Možná hodnota úpravy terénu: 469 d. v. a 91 d. v. v. Jedno z řešení úpravy terénu:

5 pozorovatelů (podle příl. 4 a 6)	74 d. v.,	6 d. v. v.,	12 t mat.
3 druž. t. kul. ve volném terénu	120 d. v.,	—	30 t mat.
4 druž. t. kul. za okrajem lesa	144 d. v.,	16 d. v. v.,	40 t mat.
2 km překážek (viz příl. 4 a 6)	240 d. v.,	—	5 t mat.

Úhrnem . . . 578 d. v., 22 d. v. v., 87 t mat.

uvážíme-li, že se nevyužitých 69 d. v. v. co do výkonnosti rovná 138 d. v., dostaneme pro možnou hodnotu úpravy terénu (469+138) 607 d. v. a 22 d. v. v. — jinými slovy přebytek 29 d. v., jenž může býti zanedbán.

Pracovní místo 1b.

Možná hodnota úpravy terénu: 504 d. v. a 91 d. v. v. Jedno z řešení úpravy terénu:

posunutého děla v osadě Nasilnic upraveno (viz SO. I./1.); palebná postavení 3 baterií země (úprava pláně) s lehkými zákryty pro obsluhu a střelivo u každého děla, letadlům upravena; stanoviště vel. oddílu upraveno (viz záchytné pásmo); SV. baterií odřady a trény v osadách a lesích. Ženíjní výpomoc poskytnuta jen v podobě

posunutého děla v osadě Nasilnic upraveno (viz SO. I./1.); pal. postavení 3 baterií u děla; střelivo skrytě umístěno; lehký pozorovací úkryt pro spoj. stanici, stanoven využitím terénu (stavení, stan, les a p.), ostatní jako mimo dotyk s nepřítelem.

upraveno vykácením okraje zahrad osady Horka, Zájezd a část Buda (přípravy 1 čety v boji o krycí posíci před bažantnicí (SO. III./1.)

nejdůležitějších nesouvislých místech 100 m zastírací stěny.

6 pozorovatelů (podle příl. 4 a 6) .	84 d. v.,	6 d. v. v.,	10,5 t. mat.
7 druž. t. kul. ve volném terénu .	280 d. v.,	—	70,0 t. mat.
1 druž. t. kul. v stavení (bez zvl. zesíl.)	54 d. v.,	6 d. v. v.,	20,0 t. mat.
1 předs. dělo v stavení (bez zvl. zesíl.)	54 d. v.,	6 d. v. v.,	20,0 t. mat.
1,6 km překážek (viz příl. 4 a 6)	192 d. v.,	—	4,0 t. mat.

Úhrnem . . . 664 d. v., 18 d. v. v., 124,5 t. mat.

Nevyužitých 73 d. v. v. znamená 146 d. v., čímž získáme celkem 650 d. v. a 18 d. v. v., takže uvedený pracovní program je splnitelný.

Pracovní místo 2.

Možná hodnota úpravy terénu: 301 d. v. a 28 d. v. v. Jedno z řešení úpravy terénu:

3 pozorovatelů (podle příl. 4 a 6) .	54 d. v.,	6 d. v. v.,	7 t. mat.
překážky (podle příl. 4 a 6) . . .	76 d. v.,	—	2 t. mat.
3 druž. t. kul. ve volném terénu .	120 d. v.,	—	30 t. mat.
3 střelecké roje ve volném terénu .	60 d. v.,	—	15 t. mat.

Úhrnem . . . 310 d. v., 6 d. v. v., 54 t. mat.

Pracovní místo 3a a 3b.

Nepřijde v úvahu.

Pracovní místo 4a a 4b.

Možná hodnota úpravy terénu: 294 d. v. a 56 d. v. v. Jedno z řešení úpravy terénu:

8 pozorovatelů (podle příl. 4 a 6) .	136 d. v.,	14 d. v. v.,	22,5 t. mat.
1 druž. rychlopal. děl za okraj lesa	36 d. v.,	4 d. v. v.,	10,0 t. mat.
2 druž. t. kul. ve volném terénu .	80 d. v.,	—	20,0 t. mat.
2 druž. t. kul. za okrajem lesa .	72 d. v.,	8 d. v. v.,	20,0 t. mat.

Úhrnem . . . 324 d. v., 26 d. v. v., 72,5 t. mat.

Nevyužitých 30 d. v. v. znamená 60 d. v., čímž získáme celkem 354 d. v. Přebytku užijeme k trasování a vytyčení jednotlivých složek záchytného pásma (překážky).

Pracovní místo 5 a práce všeob. důležité.

Možná hodnota úpravy terénu: 273 d. v. a 168 d. v. v. Jedno z řešení úpravy terénu:

výroba kolíků pro drát. překážky .	60 d. v.,	36 d. v. v.,	
100 m zastírací stěny (v nejdůl. část.)		100 d. v. v.,	7,5 t. mat.

Úhrnem . . . 60 d. v., 136 d. v., 7,5 t. mat.

Přebytek 213 d. v., 32 d. v. v. a 10 t mat. věnujme úpravě terénu dělostřelectva, která by mohla dosíci stupně udaného v příl. 9 (celková hodnota $\frac{1}{7}$ úplné úpravy terénu jedné baterie).

Rozpočet materiálu.

Předeslaný rozvrh práce znamená celkovou spotřebu 350 t. mat., což odpovídá jednak možné celkové hodnotě úpravy terénu, udané v příl. 8, jednak potvrzuje naše úvahy o kalkulaci materiálu, k nimž jsme dospěli při řešení problému mimo dotyk s nepřítelem.

(Příště dokončení.)

Mjr. gšt. Josef Fetka:*)

Zajištěný pochod a navázání dotyku francouzského praporu v lese.

Jeden prapor alpských myslivců o 6 pěších rotách, který byl až do této doby v krytu, dostal 14. srpna 1914 rozkaz postupovati ve směru na Munster po svazích jižně od údolí potoku Fecht, jímž postupoval jiný prapor.

V 6 hodin vyrazil prapor ze sedla severně od Honeck, při čemž narazil na několik německých dragounů, které zahnal ve směru na Gaschney.

Při vstupu do jehličnatých lesů Silberwald a Stosswihr, které jsou pro pěchotu dosti prostupné, zaujal prapor tuto sestavu. Postupoval v dvojstupu po cestě z Gaschney na Sattel přes Germanien, kryt předvojem, který tvořila 6. rota vpředu, a do pravého boku bočným vojem, který měl 50 vybraných mužů, jímž velel nadporučík, a který postupoval po lesní cestě přes hřbety: Gaschney—Tannle—Sattel Kopf. Bylo ujednáno, že při srážce s nepřítelem bude boční voj hájiti hřbet a nebude stříleti ve směru na sever.

Předvojová rota postupovala takto učeněná:

1. četa postupovala družstvy v zástupu na úrovni: jedním po cestě, dvěma jižně a jedním severně od cesty na frontě asi 200 m široké. S každé strany pak postupovala jedna četa (2. a 3.) v zástupu a konečně 200 m vzadu po cestě následovala 4. četa.

Byla-li by rota napadena čelně, měly 2. a 3. četa prodloužiti frontu 1. čety, bylo-li by na ni útočeno do boku, chrání tyto čety sestavu do boku.

Velitel 1. čety šel před družstvem pochodujícím po cestě, kryt několika patrači. Celá rota — mimo 4. četou — měla pušky připraveny k střelbě.

Velitel roty šel s 1. četou.

Velitel praporu se svou velitelskou četou pochodoval za předvojem.

Když předvoj dosáhl paseky u Germanien, 1. četa se rozvinula a zastavila se na okraji lesa, zatím co 2. a 3. četa s každé strany obešly lesem paseku; poté velitel čety s jedním družstvem prohlédl samotou Germanien.

Pak po uspořádání bylo pokračováno v postupu v téže sestavě jako dříve.

Tentýž manévř se opakoval při přechodu následující mýtiny.

*

Ve chvíli, když přišel předvoj před nezalesněný prostor u Sattel, narazila čelní četa na záseky, jež byly nastaveny podél celého

*) Opatřil poznámkami líčení události plk. franc. armády Touchon-em.

západního okraje lesa, a současně byla velmi prudce postřelována. V několika okamžicích měla 3 mrtvé a asi 10 raněných.

Rota se rychle rozvinula: 1. četa na místě po obou stranách cesty, 3. četa od ní nalevo, 2. četa napravo a 4. četu poslal velitel roty prodloužití pravé křídlo.

Na hlášení velitele předvojové roty, že je rota celá rozvinuta a zasazena, poslal velitel praporu mezi bočný voj a 6. rotu 2. rotu, která z nedostatku místa rozvinula jen jednu četu, a nalevo 5. rotu, která měla prodloužití frontu 6. roty k severu a navázati spojení s praporem, postupujícím v údolí.

Ostatní tři roty zůstaly v záloze.

Jakmile bylo zpozorováno, že nepřítel má obsazeno návrší východně od sedla, byly přiděleny 2. rotě oba těžké kulomety praporu, které na ně zahájily palbu.

Pozvolna se několik mužů přiblížilo k zásekům, přestříhalo dráty, jež vázaly dohromady větve stromů a po prudké palbě se 6. a 2. rota, kryty napravo palbou kulometů, s nasazenými bodáky vrhly na obránce přes prudkou palbu pěchotní a několik řad vysoko explodujících šrapnelů a zmocnily se německých zákopů. Při pronásledování ustupujících Němců byla 6. rota nucena postupovatí dosti zarostlým lesem, kde byla uvedena do naprostého nepořádku. Velitel praporu, který zatím přichvátal v čele dvou nových rot, nařídil, aby se 6. rota shromáždila a obsadila sedlo.

Teprve za hodinu usilovného volání, pískání a troubení podařilo se veliteli 6. roty seskupiti rotu, kterou obsadil přibližně linií, z níž vyrazila ke zteči a která byla dobře kryta německými záseky.

Prapor zatím postupoval dále a dosáhl Reichackerkopf, odkud nemohl dále postupovati pro odpor Němců, kteří měli obsazeny kraje lesa naproti a byli podporováni palbou dělovou.

V 15 hodin dostal velitel praporu rozkaz, aby zastavil postup a obsadil sedlo Sattel, poněvadž prapory, které postupovaly na jih a na sever od něho, narazily na německé odpory, hlavně ve vesnicích, podporované dělovou palbou, kterou nemohly přemoci.

Velitel praporu se rozhodl ustoupiti pod ochranou předních bojových stráží na východní okraj lesa Sattelkopf, kde umístil 5. rotu severně a 2. rotu jižně od postavení 6. roty, při čemž těžké kulomety střílely na sedlo. Ostatní 3 roty umístil na velké mýtině 1 km západně od Sattel jako zálohu (viz náčrt).

SV. praporu bylo umístěno nedaleko od 6. roty.

V 17 hodin postřelovali Němci bez úspěchu prostor sedla Sattel. Kolem 20. hodiny ustoupily přední bojové stráže a hlásily příchod německého proudu po cestě z Munsteru na Sattel.

Když německá jednotka v pochodovém proudu, s trubači a bubínky vpředu, vedena důstojníky na koních, dosáhla čelem sedla, byla na ni znamení pišťalkou zahájena palba, která v několika minutách způsobila Němcům takové ztráty, že je obrátila na útěk. Jen několika důstojníkům podařilo se shromáždití nejudatnější, kteří na palbu odpovídali až do noci.

Zajatci, kteří byli učiněni druhého dne, vypovídali, že se německá jednotka postupující na Sattel domnívala, že Francouzi byli buď zahnáni nebo zničeni německou dělovou palbou, a proto nekladli na zajištění velkou váhu.

Ještě jednou se rozpoutala toho dne bitka; kolem půlnoci přiblížila se jedna německá rota až k sedlu, ale byla palbou francouzské linie zničena.

Při tom je zajímavé to, že tento boj měl vliv ne tak ani na první linii, jako na zálohu. Tam při vzplanutí boje nastala mezi rotami taková panika, že jejich velitelé po značných obtížích je mohli shromáždit teprve až příštího rána.

Trén praporu — většinou na soumarech — ztrávil noc plnou úzkosti na Tannlekoepf.

Poučení.

Uvedený příklad přibližovacího pochodu praporu lesem dává podnět k těmto poznámkám:

1. Zaujatá sestava čelní roty (předvoje) byla pro průchod lesa velmi vhodně volena, neboť

a) jednak usnadňovala postup, který byl proveden v zástupech, čímž také bylo umožněno zachování směru, zvláště když vedoucí družstvo postupovalo po cestě vedoucí k určenému cíli, neboť nemáme zapomenouti, že udržeti směr v lese je velmi obtížné pro nedostatek rozhledu a dobré orientace, což také přiznává P-I-1 v článku 780: „Za operací v lese nastanou velmi snadno omyly v směru...“

b) jednak dovolila ihned se rozvinouti proti nebezpečí z kterékoliv strany.

K rychlému rozvinutí přispělo také rozumné nařízení velitele roty, jak se jednotlivé části mají chovati při srážce s nepřítelem a jak se mají rozvinouti.

A aby se mohla rota rozvinouti včas, byla zajištěna malými hlídkami, které měly oznámiti blížící se nebezpečí.

Tato sestava odpovídá představě P-I-1, který v článku 781 praví: „Ve vysokých lesích, kde postup je snadný, rozčlení se roty v malé bočné tvary na úrovni; zajišťují se hlídkami, za nimi jde malá záloha. Rozstup mezi jednotlivými skupinami má být takový, aby připouštěl spojení zrakem a rozvinutí.“

A skutečně vysoký, snadno prostupný les Silberwald připouštěl tuto sestavu a stupeň prostupnosti diktoval také rozstupy mezi jednotlivými zástupy, v nichž družstva pochodovala. Jestliže čelní rota zaujímal frontu 200 m, byly rozstupy mezi jednotlivými družstvy asi 50 m; tím se udržel mezi nimi styk, který „je těžko uchovati“, jak praví P-I-1 v článku 780.

Tyto výhodné podmínky neměla již 6. rota při pronásledování Němců po vzetí Sattel, poněvadž les, do něhož vnikla, byl příliš hustý, a proto rota byla uvedena do takového nepořádku, že jí bylo možno shromáždit teprve za hodinu.

2. Pokud se týká sestavy praporu, zdá se, že byla učleněna příliš do hloubky a že nebylo pamatováno při počátečním postupu na spojení se severním sousedním praporem, postupujícím údolím Fecht-Bach, které navázati bylo nařízeno 5. rotě teprve při srážce s Němci u Sattel, ač to usnadňovala prostupnost lesa a hojně cesty vedoucí na východ souběžně s cestou, po níž postupoval hlavní proud. Bývalo by stačilo po nich poslati menší části, jež by zároveň prováděly bočné zajištění, tak jak tomu bylo na severu.

Toto opominutí vývojem situace nemělo v našem případě vliv na události.

3. Stojí také za uvážení, zda jižní bočný voj postupující po hřebetech Tannlekpof—Sattelkpf byl vzhledem k svému poslání dosti silný. Zdá se, že by skupina 50 mužů (tedy počet neúplné pěší čety na počátku války, kdy měla na 60 mužů) byla při srážce s nepřitelem slabá, uvědomíme-li si taktickou důležitost hřbetů, zvláště při postupu lesem.

Naproti tomu musíme přiznati, že cesta volená pro postup hlavního proudu jde jednak velmi blízko cesty jdoucí po hřebeti, takže pomoc bočnému voji by mohla býti v krátké poměrně době zajištěna, jednak je schůdnější a bylo tedy možno očekávati, že by mohla býti zvolena pro postup i Němci. Konečně podél této cesty jsou samoty a mýtiny, jež mohou sloužiti za dobrou orientaci, podle potřeby i za dobré opěrné body.

Pokud se složení bočného voje týká, zdá se, že bylo výhodnější svěřiti podobnou úlohu jedné organické jednotce a ne 50 vybraným mužům od různých jednotek, jejichž dobrá vzájemná práce nemohla býti zajištěna, poněvadž nebyli sobě zvyklí a jejich velitel je neznal vůbec nebo málo.

Lze pochopiti, že se tento oddíl, aby byl zajištěn, musil jistiti nejen kupředu, nýbrž i do svého pravého boku tím, že pravděpodobně poslal hlídku po jižním okraji lesa.

4. Poučný je také manévr čelní roty při obcházení mýtin. Viděli jsme, jak se zastavila čelní četa předvoje na okraji lesa, nechala obě bočné čety obejiti mýtinu podél okrajů lesa a pak teprve velitel čelní čety prohledal samotu; potom bylo pokračováno v postupu v původní sestavě.

Stalo se tak z obavy, že by nepřítel mohl využití mýtiny, kde by uplatnil nejvíce své palby, (poněvadž les sám její účinek značně omezuje) k přepadu postupujících jednotek otevřeným terénem, a to palbou zbraní, ukrytých na protějším okraji lesa, nebo v boku; proto musí býti snahou postupujícího nejprve buď odstraniti tyto zbraně nebo se přesvědčiti, že tam nejsou, a pak teprve může se odvážiti paseku přejíti.

Tím ovšem není řečeno, že by postupující jednotka nemohla býti zasažena ještě dělovou palbou nepřítele, která bude s oblibou na taková odkrytá prostranství řízena, a proto se doporučuje vyhnouti se pasekám vůbec postupem po lesních okrajích, a je-li toho třeba, vyslati jen nejnnutnější části k prohledání podezřelých míst tak, jak to učinil předvoj u Germanien.

5. Zdá se, že první, dosti značné ztráty (čelní četa v několika okamžicích měla 3 mrtvé a asi 10 raněných) byly zaviněny neopatrností při výstupu z lesa, na jehož okraj německé jednotky byly zastríleny a který chtěli ztížití nastavenými překážkami.

P-I-1 v článku 781 praví: „Vycházení z lesa vyžaduje vždy větší pozornosti a některých zvláštních opatření.“

Kdyby se bývala čelní četa zastavila před dosažením okraje lesa a pozorováním snažila se prozkoumati odkrytý terén mezi lesy, o němž mohla předpokládati, že může býti obsazen Němci (podobně jak učinila u mýtin), mohla se rota rozvinouti nepozorovaně v lese a tak se připravit k vyrazení — a dosáhnouti tím třeba i překvapení. (P-I-1, článek 781: „Roty upraví svou sestavu ještě v lese tak, aby se neprozradily, a potom vyrazí najednou jako z každého jiného východiska.“)

6. Uvedený případ je pěkným příkladem toho, jak les působí na morálku vojska. Nedostatečný výstřel a přehled událostí, nemožnost rychle se orientovati, zvláště o směru hřmotu boje, který je zesilován ozvěnou, působí tísnivě na duši vojáka a usnadňuje vznik paniky, která má někdy katastrofální následky.

V našem případě vznik paniky zachvátivší roty v záloze urychlila ještě tma noci, pravděpodobně také nedostatek zpráv o situaci jednotek, které byly s Němci v dotyku, a pocit osamělosti, neboť od prvního sledu byly tyto jednotky vzdáleny přes kilometr a ani nalevo, ani napravo nebyly ve styku se sousedy. Německý předpis F. u. G. v článku 424 praví: „Roztříštění sil je nutno zamezit. Velitel musí mít svá vojska pevně v rukou.“

Naproti tomu vidíme, že jednotky prvního sledu panice nepodlehly, poněvadž znaly situaci, věděly, oč jde a byly pevně v rukou svých velitelů.

7. Lze pochopiti, že i trén praporu, osamocený na Tannlekoopf, neznající situaci, zažil noc plnou úzkostí a musíme se obdivovati tomu, že nebyl zachvácen panikou podobně jako roty zálohy.

Je těžko pochopiti, proč nebyl posunut k těmto rotám, které by mu byly poskytlly ochranu — ač v našem případě by je bývala bezpochyby strhla panika s sebou, a bylo tedy lépe, že trény byly odděleny.

8. Musíme si také všimnouti, že v celém líčení událostí není zmínka o dělostřelectvu, které by podporovalo postup francouzského praporu, ač na straně německé dělostřelectva bylo použito.

Francouzskému praporu, jehož postup jsme sledovali, nebyla pravděpodobně přidělena ani palba dělová, ani děla z toho důvodu, že v lese „dělostřelecká podpora je téměř neúčinná,“ jak praví článek 780 předpisu P-I-1.

Je to také přirozené, neboť je těžko zajistiti spolupráci s dělostřelectvem, poněvadž není téměř možno sledovati ani postup pěchoty, ani přesné umístění dělových střel, a mimo to není možno využití dělové palby pro velikou bezpečnostní vzdálenost, kterou si vynucují jednak stromy svou výškou, jednak nemožnost zjistiti přesnou situaci vlastní pěchoty. (Francouzský předpis pro pěchotu, II. díl, v článku 716 praví: „V lese se podpora dělostřelectva rovná téměř nule, poněvadž není možno mu přesně udati linii dosaženou pěchotou a poněvadž střely předčasně vybuchují ve větvích.“

9. Z příkladu můžeme čerpati také poučení, jak se mstí nedostatek péče o zajištění zprávami před vstupem do lesa. Německá jednotka v pochodovém proudu nedostatečně zajištěna naráží téměř na les, jehož okraj je obsazen nepřítelem, který v klidu vyčkává, až se přiblíží na nejvýhodnější vzdálenost, a pak zahajuje smrtící palbu, která ničí celou jednotku.

Výpověď zajatců objasnila částečně důvody této neopatrnosti, jež vyplývala z nedostatečných zkušeností válečných, které se na počátku války vždy draze platí krví (viz začátek války Angličanů v Jižní Africe).

Oprava.

V čísle 2. tohoto ročníku Cvičebních listů na str. 26, ř. 27. shora čti správně, 1 prapor = **500 pěšáků** místo 560 pěšáků.